

ANEM

A s o c i j a c i j a n e z a v i s n i h e l e k t r o n s k i h m e d i j a
A s s o c i a t i o n o f I n d e p e n d e n t E l e c t r o n i c M e d i a
Beograd, Takovska 9, tel/fax: + 381 11 322 5852, 3038 384

SUGESTIJE ZA IZMENE I DOPUNE ZAKONA O JAVNOM INFORMISANJU

- Finansiranje javnog interesa u medijskoj sferi budžetskim sredstvima -

Polazeći od najviših međunarodnih standarda ustanovljenih Indikatorima za medije u demokratskom društvu koje je usvojila Parlamentarna skupština Saveta Evrope (Resolution 1636 (2008)), ANEM nastavlja svoje insistiranje na transparentnosti i nediskriminatornosti direktnih ili indirektnih državnih subvencija medijima. ANEM podseća da je i u svim raspravama vođenim povodom donošenja Medijske strategije, zajedno sa drugim novinarskim i medijskim udruženjima, insistirao na suštinskoj promeni načina finansiranja javnog interesa, zasnovanoj na opredeljenju za finansiranje tog interesa kroz projekte dostupne svim medijima pod ravnopravnim uslovima, a ne kroz vlasništvo, odnosno kroz model javnih preduzeća koja bi bila zadužena za sprovođenje javnog interesa. Promena postojećeg modela u Srbiji je posebno značajna zbog nerazvijenog tržišta oglašavanja i velike uloge koju direktne ili indirektno državne subvencije imaju po opstanak čitavog niza medija. U odsustvu transparentnih i nediskriminatornih uslova za državnu pomoć medijima, ona može biti i biva zloupotrebljena, ne samo kao instrument narušavanja konkurencije na medijskom tržištu, već i kao mehanizam kontrole i pritiska koji vlast vrši na medije.

Imajući ovo u vidu, a nadovezujući se i na objavljeni Nacrt strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine, ANEM predlaže hitne izmene i dopune Zakona o javnom informisanju Republike Srbije, koje bi u kontekstu važećih propisa koji regulišu kontrolu državne pomoći, ali i nadležnosti Republike, autonomne pokrajine, odnosno lokalnih samouprava u medijskoj sferi, obezbedile jasnu definiciju onoga što u toj sferi jeste od posebnog značaja za Republiku Srbiju, odnosno jasnu definiciju namena za koje državna pomoć može biti dozvoljena, kao i javnost, transparentnost i nediskriminatornost procedura u kojima se takva pomoć dodeljuje i troši.

Navedene promene ogledale bi se u izmeni člana 5. Zakona o javnom informisanju, čiji bi naziv sada bio „Javni interes u medijskoj sferi“, a kojim bi se definisala lista onoga što je od javnog značaja u medijskoj sferi i broj situacija u kojima državna pomoć može biti dozvoljena, uključujući i pomoć za ostavarivanje prava u javnom informisanju posebnih kategorija lica. Sa druge strane, dodavanjem novog člana 5a, jedinstveno bi se uredio sistem državne pomoći, bez obzira da li se ona dodeljuje neposredno na osnovu Zakona o javnom informisanju, ili je dodeljuje pokrajina na osnovu propisa kojima se utvrđuju nadležnosti pokrajine, ili opštine i gradovi u skladu sa odredbama zakona koji regulišu lokalnu samoupravu, ili se pak dodeljuje u skladu sa propisima koji se odnose na sistem javnih službi, odnosno rad javnih preduzeća i obavljanje delatnosti od opšteg interesa.

ANEM, stoga, predlaže da se član 5. Zakona o javnom informisanju Republike Srbije izmeni tako da glasi:

Javni interes u medijskoj sferi

Član 5.

(1) Proizvodnja i objavljivanje u javnim glasilima:

- 1) opštih informativnih medijskih sadržaja;**
- 2) specijalizovanih medijskih sadržaja iz politike, kulture, religije, ekonomije i drugih pitanja od značaja za život i rad građana;**
- 3) opštih informativnih i specijalizovanih medijskih sadržaja iz politike, kulture, religije, ekonomije i drugih pitanja od značaja za život i rad građana u lokalnim i regionalnim zajednicama;**
- 4) medijskih sadržaja namenjenih deci i mladima;**
- 5) medijskih sadržaja od značaja za očuvanje kulturne baštine i kojima se promoviše rad ustanova kulture;**
- 6) sadržaja istraživačkog novinarstva i drugih složenih novinarskih formi;**
- 7) originalnih audiovizuelnih i radiofonskih dela na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina koje se koriste u Republici Srbiji,**

od posebnog su značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa, pod uslovima predviđenim ovim zakonom.

(2) Proizvodnja i objavljivanje u javnim glasilima sadržaja iz stava 1. ovog člana zakona, od posebnog su značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa, pod uslovom da je njihova proizvodnja i objavljivanje od značaja za:

- 1) ostvarivanje prava na informisanje na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina koje se u Republici Srbiji koriste;
- 2) očuvanje i unapređenje pluralizma medija i raznovrsnosti medijskih sadržaja;
- 3) podsticanje medijske pismenosti;
- 4) očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda, nacionalnih manjina i etničkih grupa koje žive u Republici Srbiji,
- 5) podsticanje kreativnosti i stvaralaštva u medijima;
- 6) razvoj nauke i unapređenje obrazovanja na svim nivoima, uključujući i obrazovanje odraslih;
- 7) promociju vladavine prava i socijalne pravde, načela građanske demokratije, ljudskih i manjinskih prava i sloboda i pripadnosti evropskim principima i vrednostima.

(3) Unapređenje medijskog i novinarskog profesionalizma, stručno usavršavanje novinara i urednika, podsticanje novinarske autonomije i samoregulacije u medijima, unapređenje medijske pismenosti i istraživanja u oblasti medija, od posebnog su značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa.

(4) Proizvodnja i objavljivanje medijskih sadržaja namenjenih slepim i slabovidim osobama i osobama oštećenog sluha, prilagođenih slepim i slabovidim osobama i osobama oštećenog sluha i razvoj i unapređenje tehničke infrastrukture za olakšavanje njihovog pristupa medijskim sadržajima, od posebnog su značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa.

ANEM dalje predlaže da se posle člana 5, u Zakon o javnom informisanju Republike Srbije doda novi član 5a, koji glasi:

Državna pomoć u medijskoj sferi

Član 5a

(1) Republika Srbija obezbeđuje pomoć projektima u oblastima koje su u skladu sa ovim Zakonom od posebnog značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa.

(2) Autonomna pokrajina, odnosno lokalna samouprava, svoje nadležnosti koje se odnose na obezbeđivanje uslova za javno informisanje, odnosno obezbeđivanje dela sredstava ili drugih uslova za rad javnih glasila, ostvaruju kroz pomoć projektima u oblastima koje su u skladu sa ovim Zakonom od posebnog značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa.

(3) Pomoć projektima u oblastima koje su u skladu sa ovim Zakonom od posebnog značaja za Republiku Srbiju i od opšteg interesa, Republika, autonomna pokrajina, odnosno lokalna samouprava obezbeđuju u meri koja obezbeđuje ostvarivanje javnog interesa u medijskoj sferi, na osnovu javnog konkursa.

(4) Pravo učešća na javnim konkursima, osim javnih konkursa koji se raspisuju za pomoć projektima u oblastima iz člana 5. stav 3. ovog zakona, imaju osnivači javnih glasila sa dozvolama za emitovanje programa za područje za koje se javni konkurs raspisuje, odnosno sa distribucijom na području za koje se javni konkurs raspisuje, a u slučaju pravnih lica koji nisu osnivači javnih glasila, isključivo uz prezentaciju važećeg ugovora sa osnivačem javnog glasila koji ispunjava uslove za učešće na javnom konkursu, kojim se garantuje emitovanje, odnosno objavljivanje predmetnih sadržaja.

(5) Odluke na javnim konkursima su javne, a donose ih komisije, sastavljene od kompetentnih predstavnika javnosti, profesionalnih udruženja i nevladinog sektora, čiji članovi ne mogu biti narodni poslanici, poslanici skupština autonomnih pokrajina i odbornici lokalnih samouprava, izabrana, imenovana i postavljena lica u Vladi Republike Srbije, izvršnim organima autonomnih pokrajina i jedinicama lokalne samouprave, lica imenovana na rukovodeće položaje u javnim preduzećima i javnim ustanovama, funkcioneri političkih stranaka, podrazumevajući pod tim i funkcionere i članove organa političkih stranaka i na lokalnom nivou, lica koja, kao osnivači, članovi organa upravljanja, zaposleni, lica pod ugovorom i slično, imaju interesa u medijima, odnosno drugim učesnicima na javnom konkursu, kao i bračni drugovi, roditelji, deca ili bliski srodnici takvih lica.

(6) Komisije odluke donose vrednujući značaj projekta za proizvodnju i objavljivanje sadržaja od posebnog značaja za Republiku Srbiju, doprinos raznolikosti medijskih sadržaja i pluralizmu ideja i vrednosti na lokalnom, regionalnom, odnosno nacionalnom nivou, validnu argumentaciju projekta, adekvatnu specifikaciju budžeta usklađenu i obrazloženu sa stanovišta planiranih projektnih aktivnosti i održivost projekta.

(7) Davalac pomoći dužan je da vrši evaluaciju, odnosno nadzor nad načinom raspolaganja i korišćenja dodeljene pomoći i da o rezultatima periodično, a najmanje dva puta godišnje, izveštava ministarstvo nadležno za poslove javnog informisanja.

(8) Ministar nadležan za poslove javnog informisanja bliže uređuje postupak izbora komisija, formu i sadržaj izveštaja o evaluaciji, odnosno nadzoru nad načinom raspolaganja i korišćenja dodeljene pomoći kao i način obezbeđivanja javnosti postupka izbora komisija, odluka o raspisivanju javnih konkursa, odluka donetih na javnim konkursima i izveštaja o evaluaciji, odnosno nadzoru nad načinom raspolaganja i korišćenja dodeljene pomoći.

(9) Odredbe akata o osnivanju javnih preduzeća, ustanova ili privrednih društava sa većinskim učešćem državnog kapitala i ugovora koji se, u skladu sa propisima koji uređuju obavljanje delatnosti od opšteg interesa, zaključuju između javnih preduzeća, privrednih društava, drugih oblika organizovanja utvrđenih zakonom ili preduzetnika i države, odnosno jedinice lokalne samouprave ili autonomne pokrajine, koje predviđaju dodeljivanje državne pomoći za obavljanje delatnosti, odnosno poslova koji se odnose na javno informisanje, mimo uslova, kriterijuma i postupka uređenog ovim zakonom, kao i takvih odluka, nezakonite su i ništave.

Beograd, 23.08.2011.

Za ANEM,

Saša Mirković, predsednik